

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VII nr.83

Noiembrie 2004

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2004	2
<i>Evoluția producției</i>	- Trend ascendent al producției în industrie și în construcții	3
<i>Stocuri</i>	- Continuarea procesului de absorbție a stocurilor de produse finite; dificultăți în aprovizionarea cu materii prime	6
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar și cererea insuficientă – principalii factori de frânare a producției	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Restrângerea personalului angajat	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Evoluție ascendentă a prețurilor de producție.....	9
<i>Investiții</i>	- Estimări pozitive privind activitatea de investiții	10
<i>Profitabilitate</i>	- Îmbunătățirea ratei profitabilității.....	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2004

Estimările formulate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură indică o evoluție ascendentă a activității industriale și de construcții.

La nivelul acestor sectoare economice, volumul producției va înregistra în continuare o dinamică pozitivă, fiind însă posibilă o temperare de ritm, în condițiile în care soldul opiniilor¹ (+20 la sută) reprezintă aproximativ jumătate din nivelul lunii octombrie. Se anticipează o bună corelare între dimensiunea capacităților existente și programul de producție (fapt sugerat de majorarea până la 83 la sută a ponderii răspunsurilor care indică un nivel adecvat al capacităților de producție). Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție se va menține la nivelul consemnat în perioada anterioară (76 la sută).

Procesul de absorbție a stocurilor de produse finite se va consolida, soldul negativ al opiniilor coborând cu încă 2 puncte procentuale față de luna octombrie (-20 la sută). Deși ponderea estimărilor care indică un nivel normal sau peste normal al stocurilor de materii prime continuă să fie ridicată (91 la sută), diminuarea acesteia cu 6 puncte procentuale sugerează o posibilă îngreunare a procesului de aprovizionare comparativ cu luna octombrie.

Blocajul financiar și cererea insuficientă reprezintă principalii factori de limitare a procesului de producție în sectoarele economice analizate (fiind menționați de câte 24 la sută dintre participanții la sondaj), pe pozițiile următoare figurând evoluția cursului de schimb, lipsa materiilor prime și nivelul dobânzilor bancare.

Piața muncii va consemna restrângerea în continuare a personalului angajat. Scăderea ponderii aferente opiniilor privind efectuarea de disponibilizări s-a reflectat în îmbunătățirea cu 7 puncte procentuale a soldului conjunctural (-20 la sută). Managerii intervievați estimează, în proporție de 69 la sută, menținerea numărului de salariați.

Prețurile de producție vor înregistra și în luna noiembrie ritmuri pozitive, soldul opiniilor (+24 la sută) reducându-se cu 8 puncte procentuale față de luna precedentă. Majoritatea agenților economici (65 la sută) nu întrevăd însă nici o modificare a acestora.

Procesul investițional va continua să reprezinte o preocupare majoră în activitățile industriale și de construcții (sold conjunctural: +34 la sută). Rezultate favorabile sunt anticipate și în ceea ce privește profitabilitatea acestor activități. Nivelul soldului opiniilor (+18 procente), substanțial mai scăzut decât cel aferent lunii octombrie (+34 procente), sugerează însă o posibilă decelerare a profiturilor agenților economici.

---

¹ Exprimă tendința indicatorului și se calculează ca diferență între ponderea opiniilor favorabile și cea a opiniilor nefavorabile.

Trend ascendent al producției în industrie și în construcții

Luna noiembrie 2004 va consemna creșterea în continuare a portofoliului de comenzi, evoluție indicată de nivelul pozitiv al soldului conjunctural (32 la sută). Comparativ cu luna precedentă, acesta s-a redus cu 10 puncte procentuale, în condițiile majorării ponderii estimărilor negative (12 la sută față de 3 la sută în octombrie) și ale diminuării ușoare a celor pozitive (44 la sută).

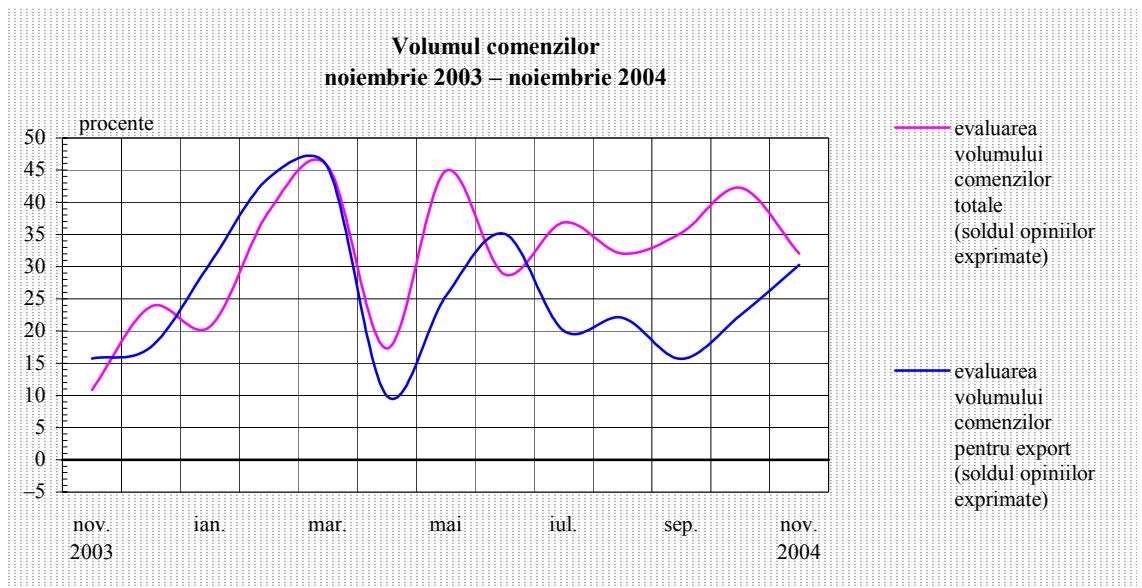
Evoluții	Oct. 2004	Nov. 2004
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	76%	76%

Un volum superior al comenzilor se va înregistra îndeosebi în ramurile: mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie; edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport; industria extractivă; metalurgie, construcții metalice și produse din metal (solduri pozitive de 64 până la 100 la sută). Restrângerea comenzilor este preconizată îndeosebi în industria de prelucrare a petrolului, cocsificare a cărbunelui și tratare a combustibililor nucleari și în industria alimentară, a băuturilor și a produselor din tutun (solduri conjuncturale: -10 și respectiv -4 la sută).

Comenzile pentru export vor consemna, de asemenea, un ritm pozitiv. Majorarea cu 8 puncte procentuale a soldului conjunctural (+30 la sută) se datorează atât creșterii numărului opiniilor favorabile (cu 5 puncte procentuale, până la 39 la sută), cât și scăderii cu 3 puncte procentuale a celor negative.

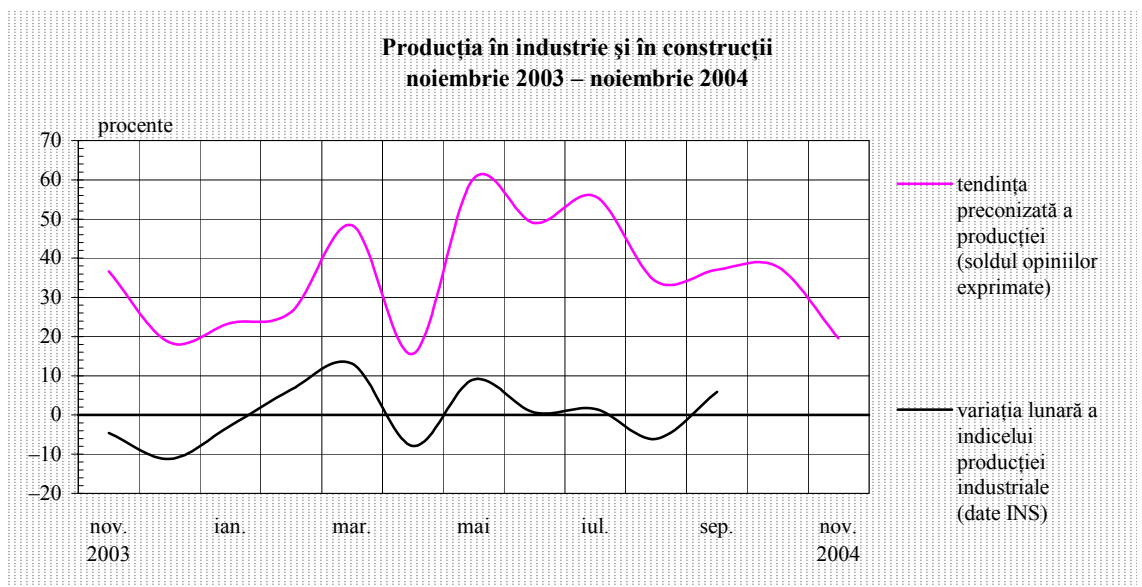
Consolidarea portofoliului de comenzi pentru export este localizată cu precădere la nivelul ramurilor: mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie; edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport; metalurgie, construcții metalice și produse din metal; chimie, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice (solduri pozitive cuprinse între 53 la sută și 100 la sută). Ramurile cele mai afectate de evoluția cererii pe piața externă vor fi industria de prelucrare a petrolului, cocsificare a cărbunelui și tratare a combustibililor nucleari (sold al opiniilor: -10 la sută) și industria alimentară, a băuturilor și a produselor din tutun (sold al opiniilor: -4 la sută).

*Creșterea
portofoliului
de comenzi*

Activitatea de producție din industrie și construcții își va menține ritmul pozitiv, însă este posibilă o slăbire în intensitate, sugerată de reducerea aproape la jumătate a soldului conjunctural (+20 procente), în condițiile în care pierderea de 9 puncte procentuale înregistrată de ponderea opiniilor favorabile (41 la sută) s-a regăsit integral în proporția răspunsurilor negative (22 la sută).

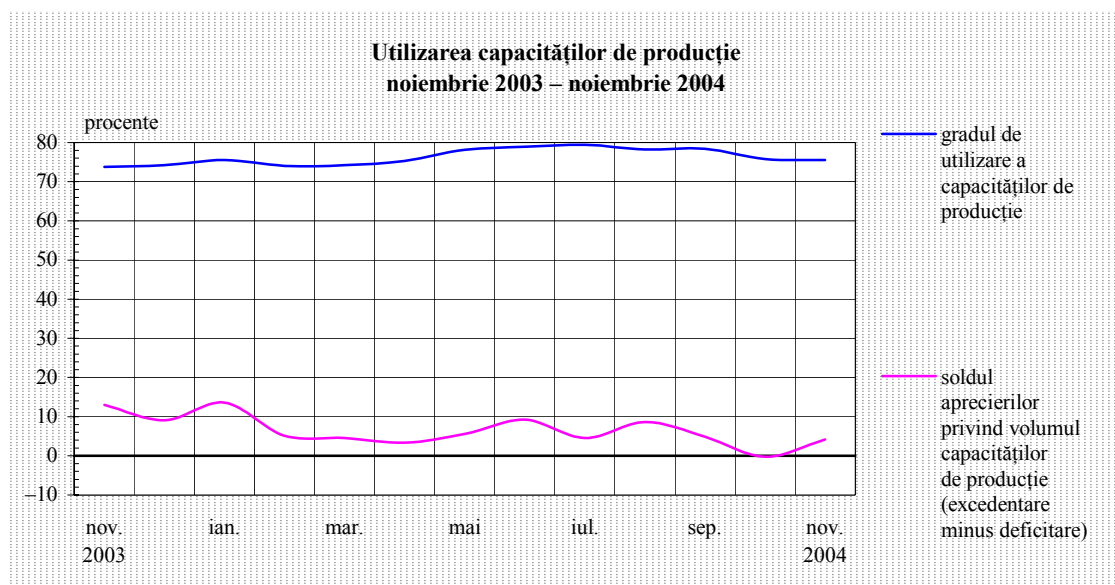
*Evoluție
ascendentă a
producției
industriale*

Creșteri semnificative sunt anticipate în cazul producției de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie; edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport; industria chimică, a cauciucului și a maselor plastice; metalurgie, construcții metalice și produse din metal (solduri conjuncturale situate între +63 la sută și +100 la sută). Se estimează o restrângere de volum în cazul producției, transportului și distribuției energiei, gazelor și apei calde (sold negativ de 41 la sută) și, în măsură mai mică, în cazul industriei extractive, al

industrii alimentare, a băuturilor și a tutunului și al prelucrării petrolului, cocsificării cărbunelui și tratării combustibililor nucleari (solduri cuprinse între -15 la sută și -10 la sută).

Activitatea industrială și cea de construcții vor consemna un grad mediu de utilizare a capacităților de producție similar lunii precedente (76 la sută). Performanțele cele mai semnificative sunt preconizate în ramurile: metalurgie, construcții metalice și produse din metal; industria textilă, confecții, pielărie și încălțăminte; industria chimică, a cauciucului și a maselor plastice și în sectorul construcțiilor (niveluri de 82 până la 89 de procente).

Pentru luna noiembrie se anticipează o bună corelare între programul de producție și capacitățile existente în întreprinderile industriale și de construcții, fapt indicat de creșterea cu 3 puncte procentuale (până la 83 la sută) a ponderii agenților economici care estimează un nivel adecvat al capacităților de producție (evoluție datorată diminuării la 6 procente a proporției răspunsurilor care reclamă capacități insuficiente). Niveluri excedentare sunt semnalate în ramurile: mașini și echipamente, echipamente și aparate electrice; producția, transportul și distribuția energiei, gazelor și apei calde; mijloace de transport, dar și în activitatea de construcții (solduri conjuncturale situate între +20 și +24 de procente). Sectorul extractiv și ramura *edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suporturi* continuă să dispună de un nivel insuficient al capacităților de producție (solduri conjuncturale de -50 și respectiv -93 la sută).

Stocuri

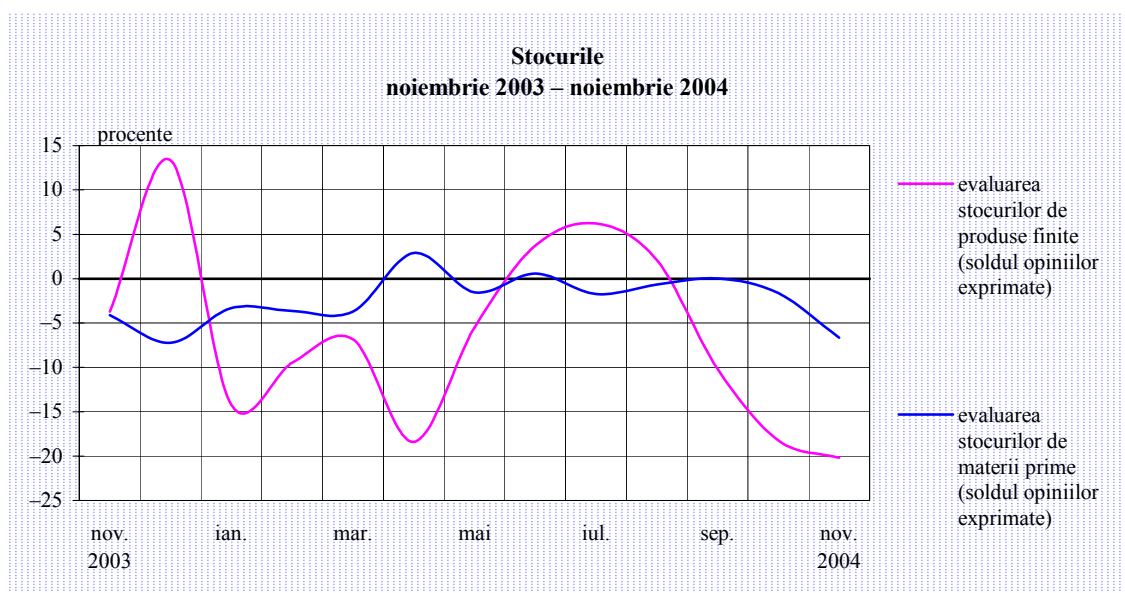
Continuarea procesului de absorbție a stocurilor de produse finite; dificultăți în aprovizionarea cu materii prime

Stocurile de produse finite vor înregistra, și în luna noiembrie, o tendință descrescătoare. Această evoluție este sugerată de valoarea negativă a soldului opiniilor (-20 la sută; -18 la sută în perioada anterioară), ca urmare a unor modificări minore (de circa 1 punct procentual) intervenite atât în cazul componentei *ascendente* (a cărei pondere a scăzut), cât și în cel al componentei *descendente* (în creștere).

Evoluții	Oct. 2004	Nov. 2004
Stocurile de produse finite	↘	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Absorbția stocurilor de produse finite va fi mai accentuată în industria extractivă și în cea a mijloacelor de transport (solduri conjuncturale de -87 și respectiv -75 de procente), dar și în ramurile: textilă, confecții, pielărie și încălțăminte; chimie, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice (sold negativ de circa 22 la sută în fiecare caz). Acumulări de stocuri de produse finite sunt estimate îndeosebi de agenții economici cu activitate de producție, transport și distribuție a energiei, gazelor și apei calde, evoluție justificată de apropierea sezonului rece (sold al opiniilor: +43 la sută).

Absorbție a stocurilor de produse finite

Aprovizionarea cu materii prime va continua să ridice probleme întreprinderilor din industrie și construcții, fapt indicat de adâncirea cu 5 puncte procentuale (până la -7 la sută) a soldului negativ al opiniilor. Pentru luna noiembrie se observă o majorare a ponderii respondenților care prevăd un nivel insuficient al stocurilor de materii prime, până la 9 la sută (cel mai ridicat procentaj din anul în curs).

Stocuri de materii prime situate sub cota normală sunt anticipate de 54 la sută dintre agenții economici cu activitate extractivă, dar și de o serie de respondenți aparținând ramurilor: prelucrarea lemnului, celuloză, hârtie și mobilier; textilă, confecții, pielărie și încălțăminte; chimie, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice (solduri conjuncturale de -9 până la -13 la sută). Similar lunii octombrie, ramura *edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport* se detașează prin nivelul ridicat al acestui indicator (93 la sută dintre cei intervievați anticipând stocuri superioare nivelului normal).

Blocajul financiar și cererea insuficientă - principalii factori de frânare a producției

*Factori care
limitează
producția*

Un procent de 24 la sută dintre participanții la sondaj invocă blocajul financiar drept principala cauză de limitare a activității de producție în industrie și construcții, cu această dificultate confruntându-se toți agenții economici din industria producătoare de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie, dar și un număr ridicat de întreprinderi din industria chimică, a prelucrării cauciucului și a maselor plastice (73 la sută) și din sectorul construcțiilor (52 la sută).

Cererea insuficientă reprezintă, în aceeași măsură ca și blocajul financiar, un element de perturbare a procesului de producție. Impactul negativ al acestui factor este resimțit de toate întreprinderile din industria producătoare de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie. De asemenea, nivelul scăzut al cererii afectează, în proporție de 34 până la 42 la sută, activitatea de construcții, producția materialelor de construcții, a sticlei și porțelanului, industria de prelucrare a lemnului, celuloză, hârtie și mobilier.

În opinia a 14 la sută dintre participanții la sondaj, evoluția cursului de schimb exercită o influență nefavorabilă asupra activității din industrie și construcții. Acțiunea acestui factor este mai consistentă în ramurile: chimie, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice; textilă, confecții, pielărie și încălțăminte; prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari; alimentară, băuturi și produse din tutun (ponderi cuprinse între 25 și 49 de procente).

Disfuncționalitățile în aprovizionarea cu materii prime constituie, potrivit estimărilor a circa 14 la sută dintre respondenți, o altă constrângere a procesului de producție. În structură, acest factor este menționat mai frecvent de agenți economici din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie; prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari (procentaje de 68 și respectiv 50 la sută).

Desfășurarea în bune condiții a activității industriale și de construcții este limitată, în opinia a 9 la sută dintre întreprinderi, și de nivelul ridicat al ratelor dobânzilor bancare. Influența acestui

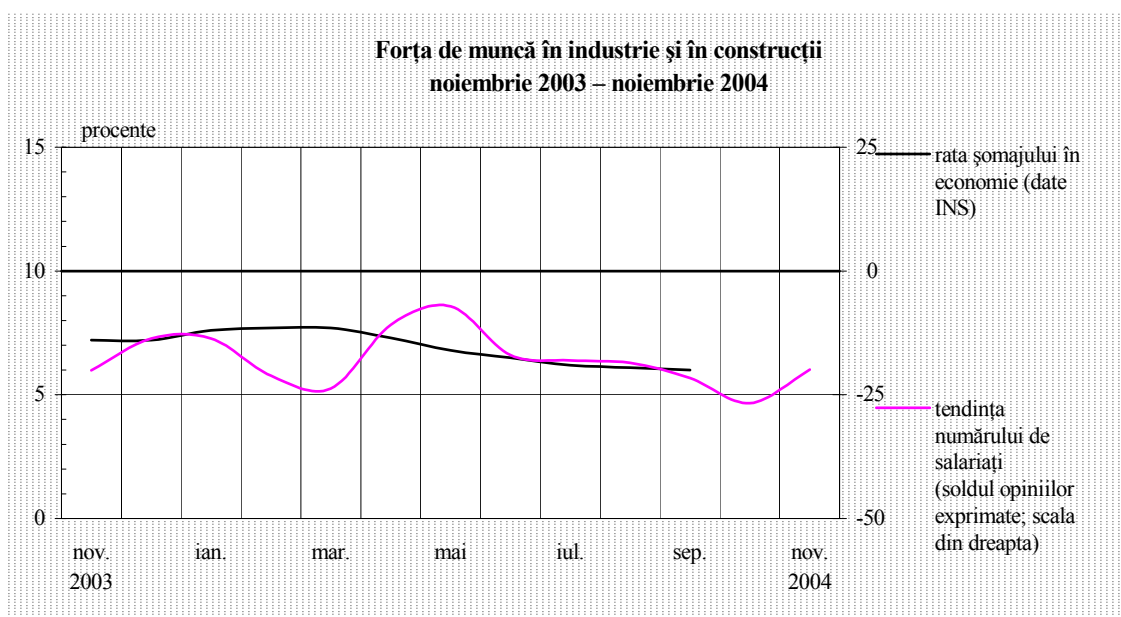
factor este semnalată de o serie de întreprinderi industriale aparținând ramurilor: mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie; chimie, prelucrarea cauciucului și a maselor plastice; prelucrarea lemnului, celuloză, hârtie și mobilier (ponderile variază între 31 și 68 la sută), dar și de 35 la sută dintre agenții economici cu activitate de construcții.

Utilizarea
forței de muncă

Restrângerea personalului angajat

În luna noiembrie, numărul de salariați se va înscrie în continuare pe un trend descendent, evoluție sugerată de menținerea soldului conjunktural în spectrul negativ (-20 la sută). Ameliorarea cu 7 puncte procentuale a soldului opiniilor față de luna octombrie a fost determinată de reducerea proporției răspunsurilor privind efectuarea de disponibilizări (cu 8 puncte procentuale; 23 la sută). Numărul respondenților care estimează creșterea forței de muncă a consemnat o reducere ușoară a ponderii (cu 1 punct procentual; 3,3 la sută). Remarcabilă este majorarea, până la 69 la sută, a proporției anticipațiilor referitoare la menținerea numărului de salariați. Structura pe ramuri indică un sold conjunktural pozitiv numai în cazul sectorului construcțiilor (4 la sută). Reduceri de personal sunt prevăzute mai ales în industria extractivă; industria materialelor de construcții, a sticlei și porțelanului; producția, transportul și distribuția energiei, gazelor și apei calde; prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari; mașini și echipamente, echipamente și aparate electrice (solduri conjuncturale cuprinse între -22 la sută și -63 la sută).

Tendință de
scădere a
personalului
angajat

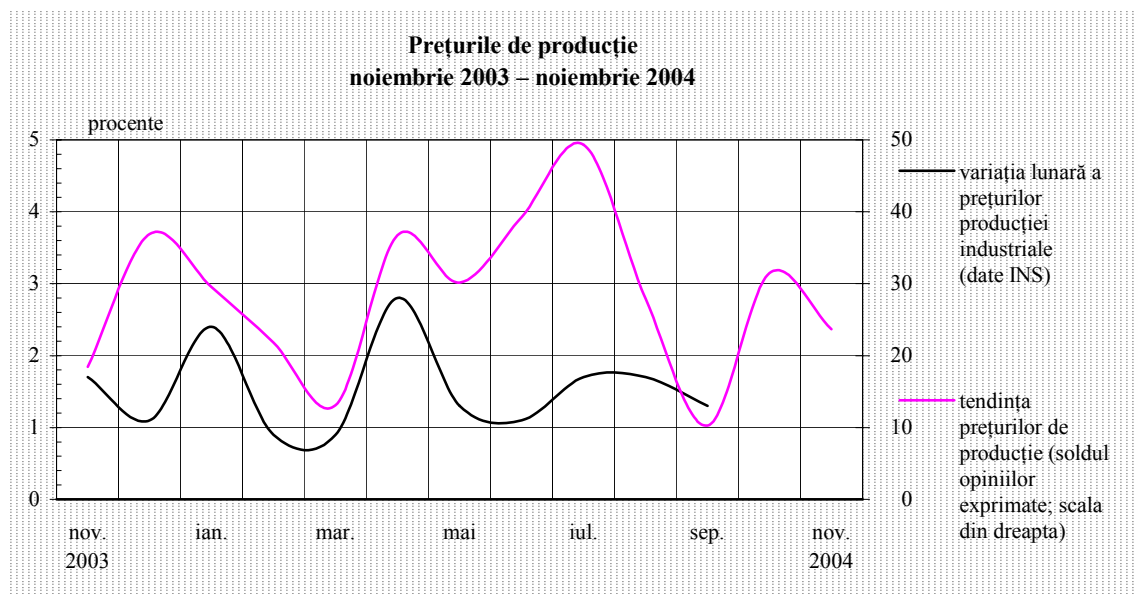

Evoluție ascendentă a prețurilor de producție

Estimările pentru luna noiembrie indică menținerea ritmului pozitiv de creștere a prețurilor de producție. Soldul opiniilor (+24 procente) a scăzut cu 8 puncte procentuale față de luna precedentă, în condițiile reducerii cu 6 puncte procentuale a proporției semnalelor de majorare a prețurilor (29 la sută) și ale creșterii cu 2 puncte procentuale a ponderii estimărilor privind diminuarea acestora (5 la sută). Aproape două treimi din numărul managerilor intervievați preconizează un nivel neschimbat al prețurilor de producție pentru luna analizată.

Niveluri superioare ale prețurilor sunt prevăzute îndeosebi în industria chimică, de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice (sold +53 la sută) și în industria mijloacelor de transport (sold +45 la sută). Un caz aparte îl reprezintă industria de prelucrare a petrolului, cocsificare a cărbunelui și tratare a combustibililor nucleari, ramură care manifestă cea mai puternică instabilitate a prețurilor, atât în sensul creșterii (în opinia a 70 la sută dintre agenții economici ai acestei ramuri), cât și în cel al scăderii (26 la sută). La extremitatea opusă se situează industria mijloacelor de tehnică de calcul și activitatea editurilor, unde nivelul constant al prețurilor de producție este anticipat în proporție de 100 la sută de participanții la sondaj.

*Creștere a
prețurilor de
producție*

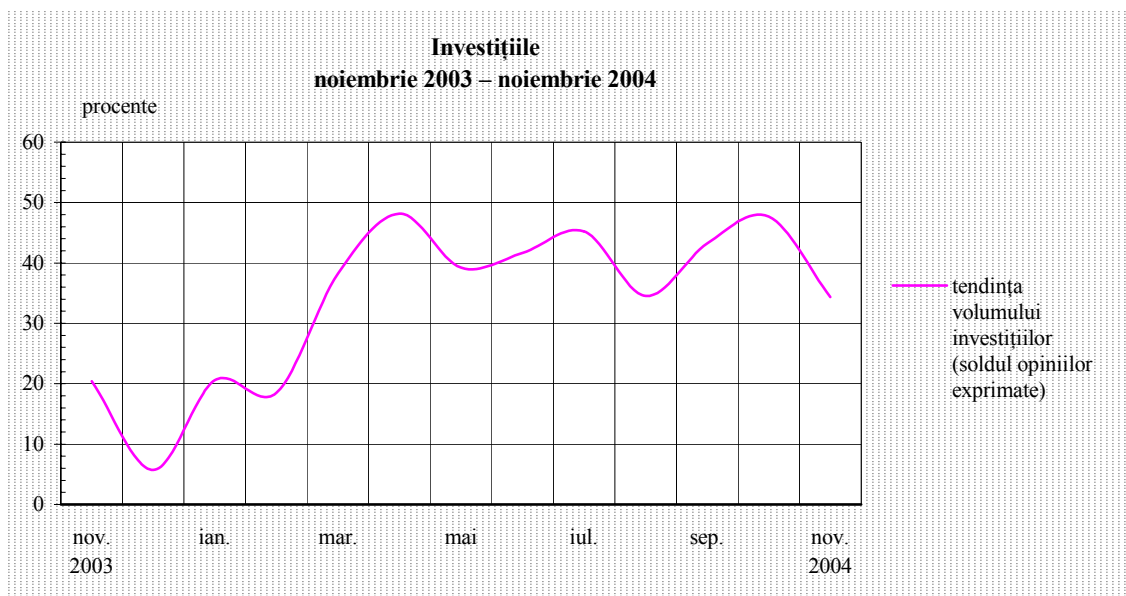
Investiții

Estimări pozitive privind activitatea de investiții

Efortul investițional al agenților economici din industrie și construcții va continua să se înscrie pe o pantă ascendentă. Reducerea cu 13 puncte procentuale a soldului pozitiv al opiniilor (34 la sută) sugerează însă o posibilă atenuare de ritm – atribuită scăderii cu aproape o pătrime a ponderii răspunsurilor referitoare la intensificarea investițiilor (38 la sută) și a majorării cu un punct procentual a ponderii anticipațiilor în sensul restrângerii acestei categorii de cheltuieli (până la 4 la sută). Proporția managerilor care nu întrevăd nici o modificare a bugetului alocat investițiilor (57 la sută) s-a majorat cu 10 puncte procentuale.

Acumulări de capital sunt prevăzute îndeosebi în ramurile: extractivă; metalurgie, construcții metalice și produse din metal; prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari; mașini și echipamente, echipamente și aparate electrice (solduri conjuncturale cuprinse între +33 și +66 la sută). În luna analizată, industria producătoare de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie va înregistra în continuare o scădere a efortului investițional (potrivit estimărilor a 68 la sută dintre agenții economici).

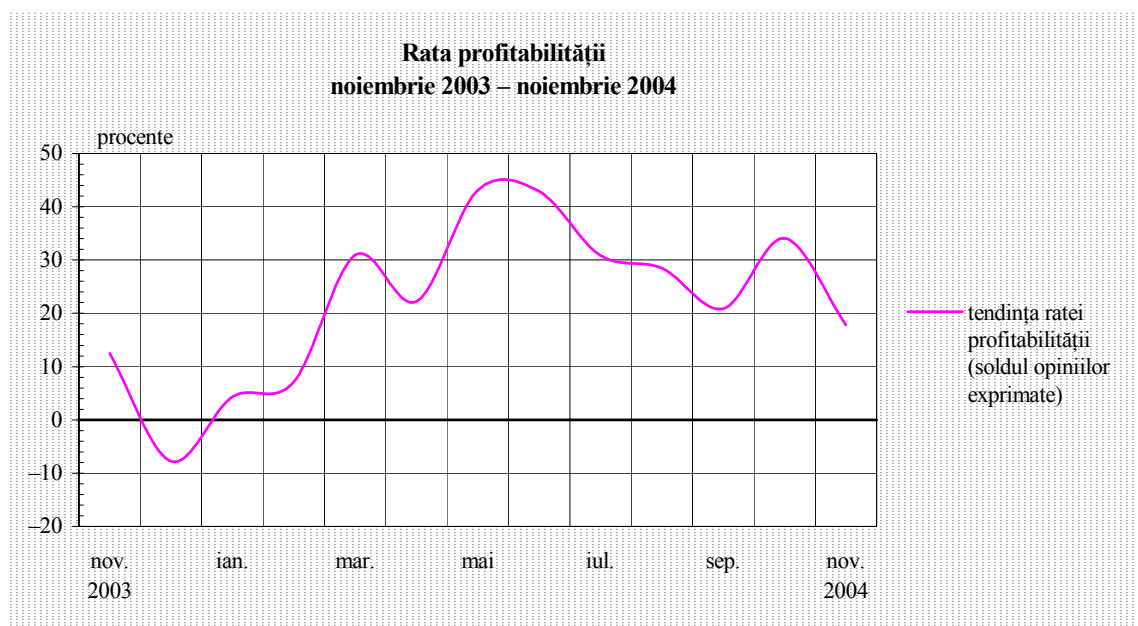
*Extindere a
activității de
investiții*

Îmbunătățirea ratei profitabilității

În planul profitabilității, activitatea industrială și cea de construcții vor înregistra o evoluție favorabilă, într-un ritm posibil inferior lunii octombrie, în condițiile reducerii cu 16 puncte procentuale a soldului conjunctural aferent (+18 la sută). Acest rezultat se datorează, pe de o parte, reducerii cu o treime a ponderii răspunsurilor pozitive (26 la sută), iar pe de altă parte, majorării cu 3 puncte procentuale a proporției anticipațiilor negative (8 la sută).

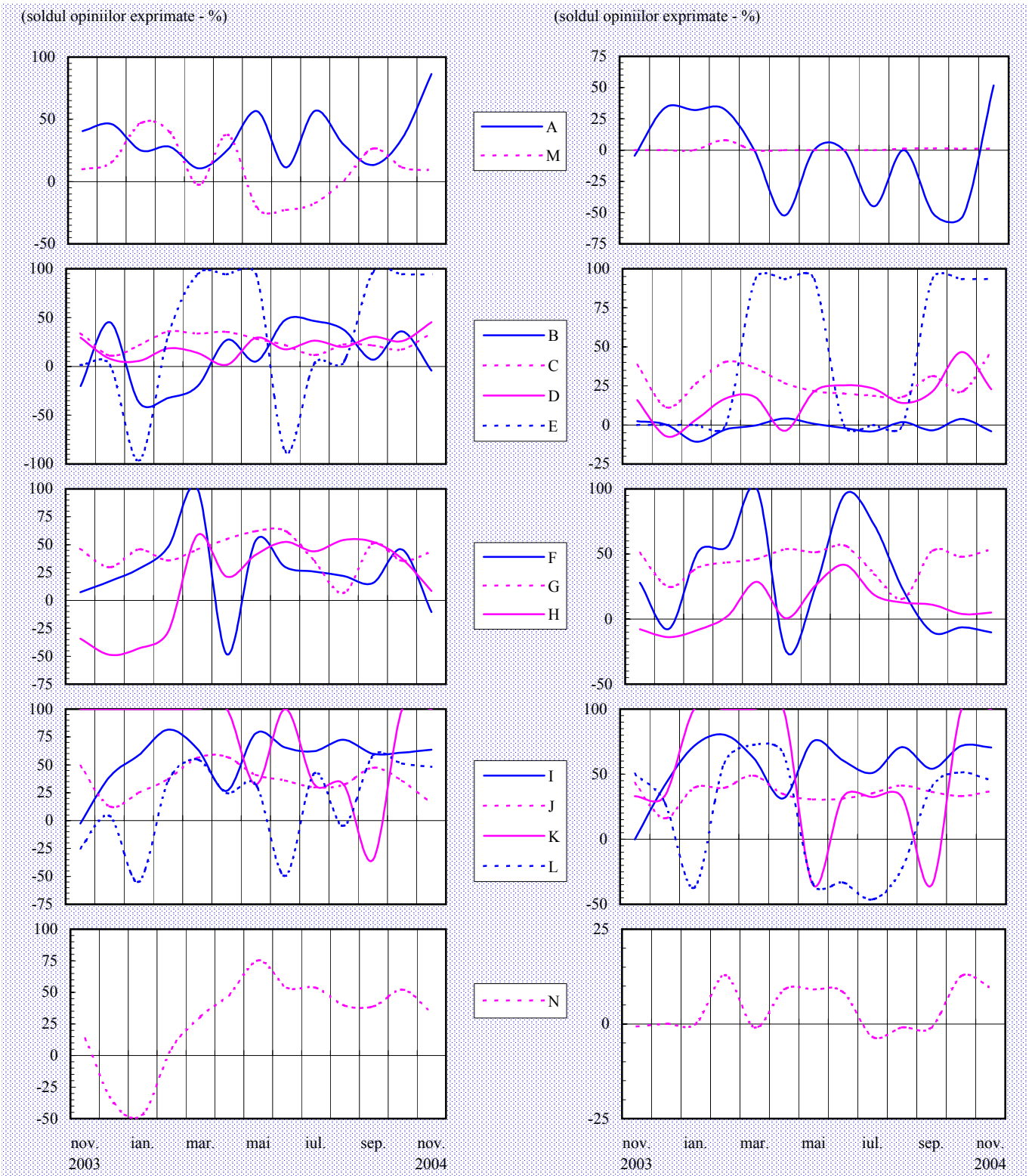
Creșteri ale ratei profitabilității sunt estimate îndeosebi în cazul ramurilor: edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suporturi; mijloace de transport; prelucrarea lemnului, celuloză, hârtie și mobilier (solduri ale opiniilor situate între +45 și +93 la sută). Indicatorul analizat va înregistra, și în această lună, o evoluție negativă în industria producătoare de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, echipamente, aparate de radio și televiziune, aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie (sold conjunctural: -68 la sută).

Ritm pozitiv de creștere a ratei profitabilității

Evaluarea volumului comenzilor totale

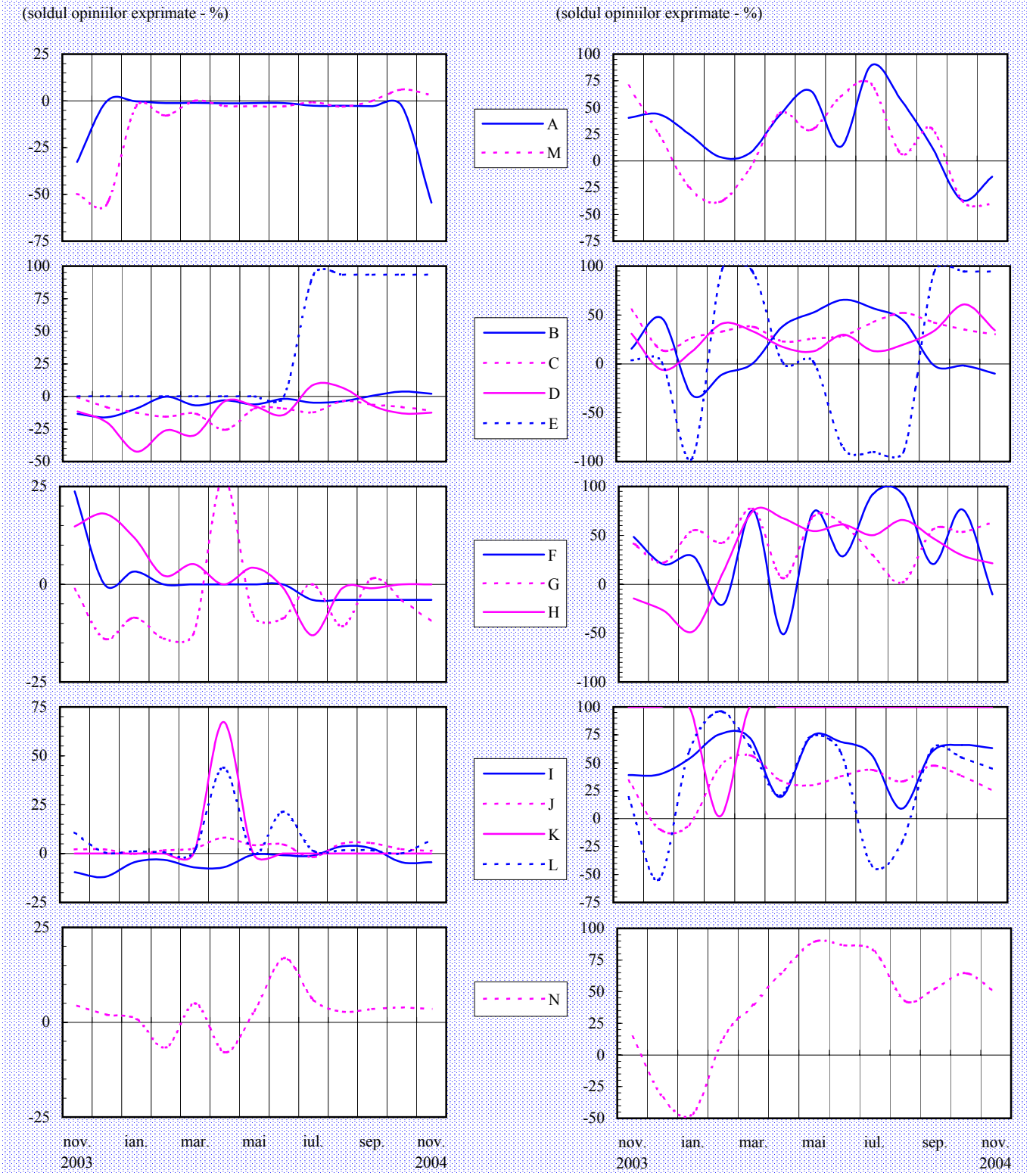
Evaluarea volumului comenzilor pentru export

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

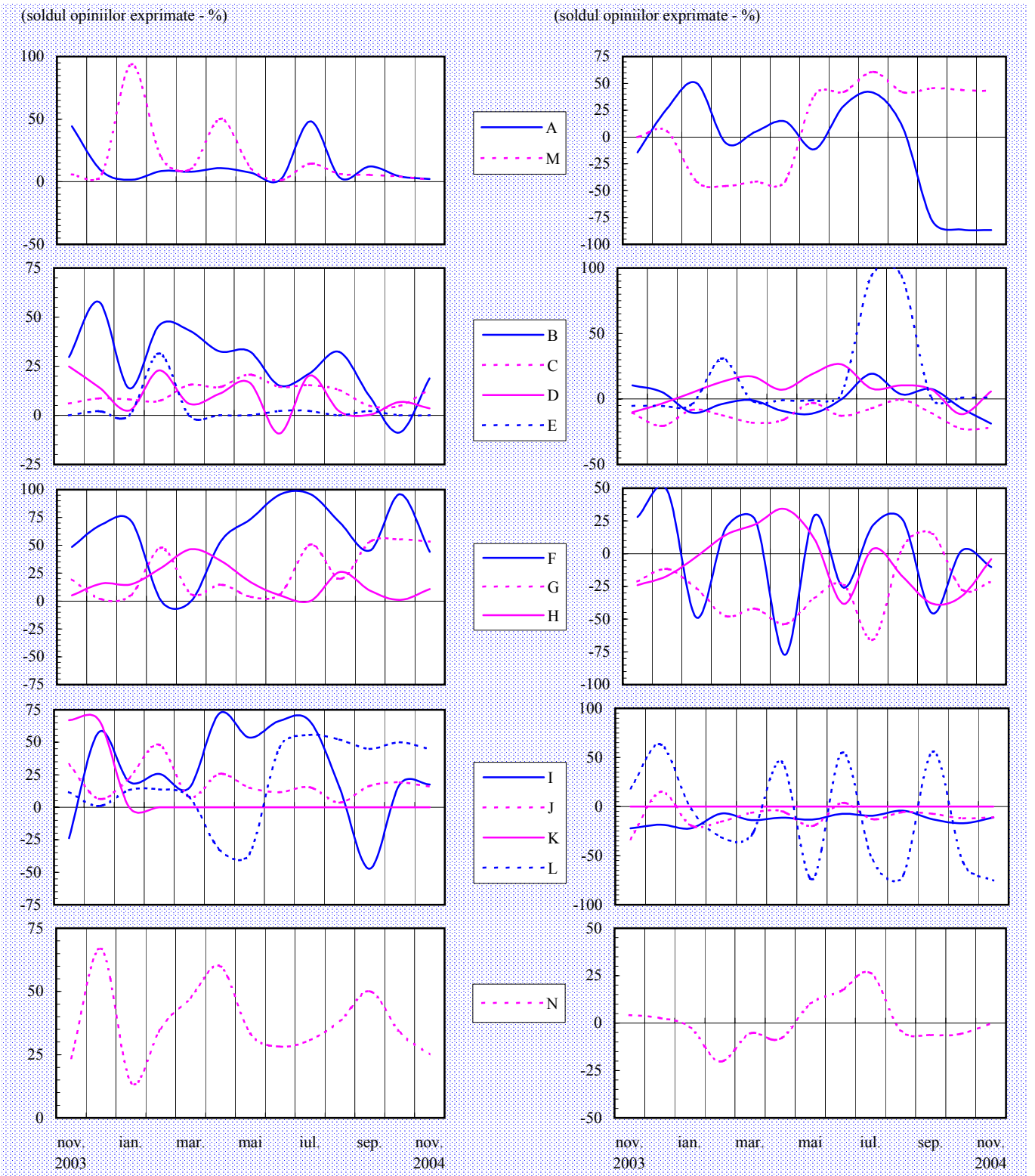
Tendența preconizată a producției

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de producție

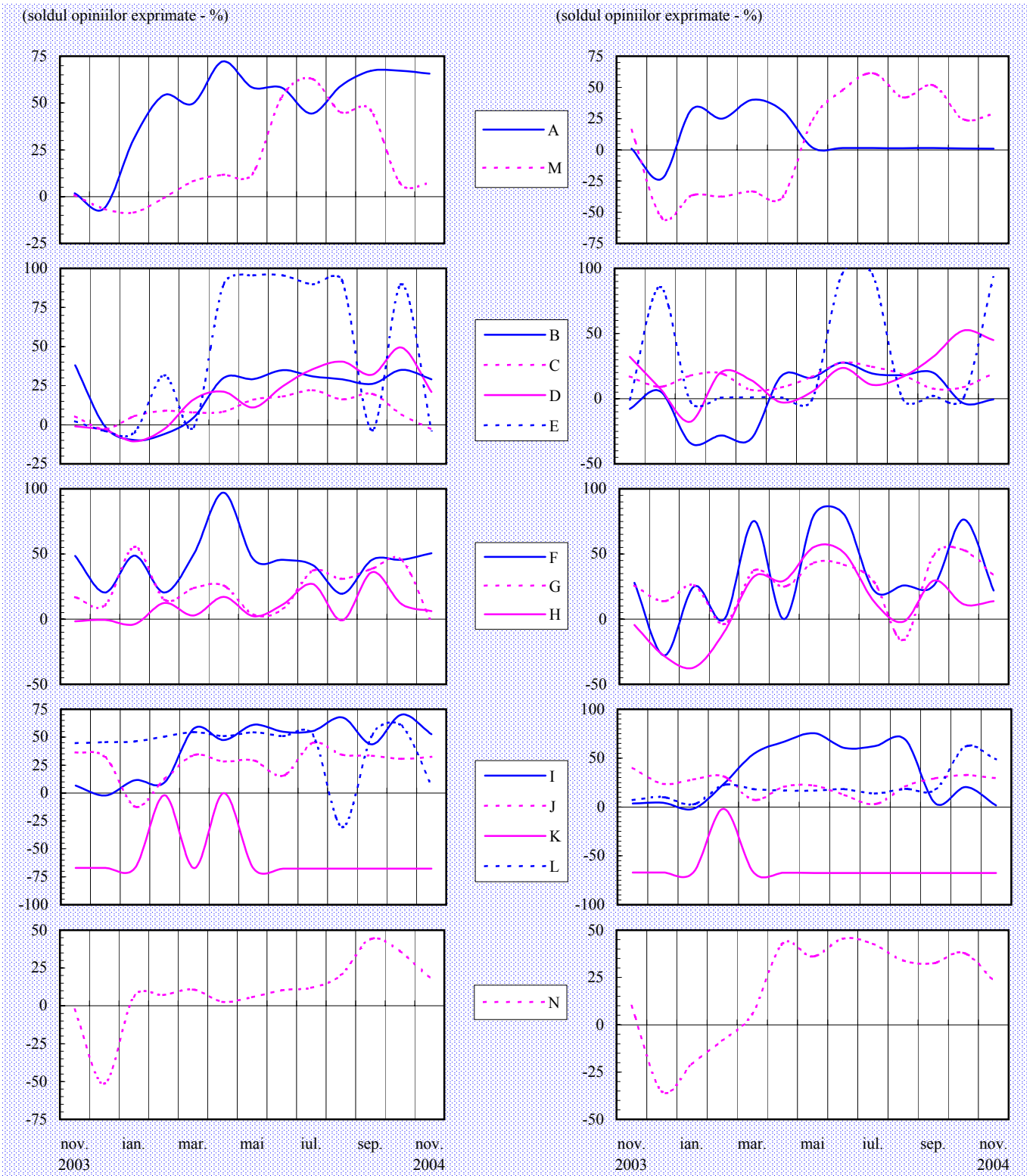
Evaluarea stocurilor de produse finite

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiune și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

- A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;
- B - alimentară și băuturi; produse din tutun;
- C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;
- D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;
- E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;
- F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;
- G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;
- H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;
- I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;
- J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;
- K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;
- L - mijloace de transport;
- M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;
- N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată la data de 17 noiembrie 2004.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.
internet: <http://www.bnro.ro>*